

Lagutskottets betänkande

1980/81:27

om ändring i lagen (1927:85) om dödande av förkommen handling
(prop. 1980/81:172 och prop. 1980/81:84 delvis)

Ärendet

I betänkandet behandlas proposition 1980/81:172, vari regeringen (justitiedepartementet) efter hörande av lagrådet föreslagit riksdagen att anta ett i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1927:85) om dödande av förkommen handling.

Vidare behandlas ett förslag till ändring i samma lag som regeringen (justitiedepartementet) lagt fram i proposition 1980/81:84 med förslag till lag om införande av utskökningsbalken m. m. Även över lagförslagen i proposition 84 har lagrådets yttrande inhämtats. Huvuddelen av proposition 84 behandlar lagutskottet i betänkande LU 1980/81:24.

Utskottet

I proposition 172 föreslås att tillämpningsområdet för lagen om dödande av förkommen handling utvidgas till att omfatta vissa typer av obligationer och förlagsbevis. Det gäller sådana obligationer och förlagsbevis som är ställda till viss man eller till viss man eller order och som har utfärdats genom Värdepapperscentralen VPC Aktiebolags försorg. Vidare skall lagen kunna tillämpas på s. k. bankcertifikat, dvs. innehavarobligationer som utges av banker och som har en löptid på högst ett år.

I propositionen föreslås slutligen en förenkling av själva dödningsförfarandet vid domstol. Förslaget i denna del innebär bl. a. att domstolen av sig själv skall ta upp en ansökan om dödande av förkommen handling till slutlig behandling. F. n. gäller enligt 7 § att sökanden är skyldig att inom viss tid fullfölja sin ansökan. 7 § föreslås således bli upphävd.

Det i proposition 84 framlagda förslaget till ändring i lagen om dödande av förkommen handling innebär att det införs en möjlighet att döda en undanhållen handling, när utmätning skett av den fordring eller rättighet som grundas på handlingen. Motsvarande möjlighet skall föreligga vid konkurs. Lagtekniskt innebär förslaget att i lagen införs en ny paragraf, 12 a §. Enligt det nya lagrummets första stycke skall 1–11 §§ i lagen gälla i tillämpliga delar även när en handling ej kunnat anträffas vid utmätning av fordringen eller rättigheten eller vid konkurs, om det kan antas att handlingen undanhålls. Vidare anges i första stycket att ansökan om dödande får göras av kronofogdemyndigheten eller konkursboet.

Samtliga ändringar i lagen om dödande av förkommen handling föreslås

träda i kraft den 1 januari 1982.

Utskottet har inga erinringar mot att förslagen genomförs och tillstyrker därför bifall till proposition 172 och proposition 84 i nu aktuell del. De i propositionerna framlagda ändringsförslagen bör sammanföras till ett lagförslag. Vidare bör – med hänsyn till förslaget i proposition 172 att 7 § skall upphävas – den föreslagna 12 a § ändras så att hänvisningen kommer att avse 1–6 och 8–11 §§.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1980/81:172 och proposition 1980/81:84 såvitt nu är i fråga antar det i härvid fogad bilaga framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1927:85) om dödande av förkommen handling.

Stockholm den 28 april 1981

På lagutskottets vägnar

LENNART ANDERSSON

Närvarande: Lennart Andersson (s), Bernt Ekinge (fp), Inger Lindquist (m), Stig Olsson (s), Elvy Nilsson (s), Joakim Ollén (m), Arne Andersson i Gamleby (s), Martin Olsson (c), Ingemar Konradsson (s), Olle Aulin (m), Owe Andréasson (s), Marianne Karlsson (c), Bengt Silfverstrand (s), Margot Håkansson (fp) och Stina Andersson (c).

Bilaga

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1927:85) om dödande av förkommen handling

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1927:85) om dödande av förkommen handling¹

dels att 7 § skall upphöra att gälla,

dels att 1, 6, 8 och 13 §§ skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 12 a §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Regeringens förslag

1 §²

Löpande skuldebrev, *växel*, konnossement eller *annan handling*, vars företeende utgör villkor för rätt att kräva betalning eller påkalla fullgörande av annan förpliktelse. *må*, där antagas kan att handlingen förstörts eller *eljest förkommit*, dödas på begäran av den, som förlorat handlingen. *Lag samma vare i fråga om aktiebrev och pantbrev, så ock beträffande intecknad förskrivning*, som är ställd till viss man.

Denna lag äge ej tillämpning å banksedlar eller obligationer.

Löpande skuldebrev, *växlar*, konnossement eller *andra handlingar* vilkas företeende utgör villkor för rätt att kräva betalning eller att påkalla fullgörande av *någon* annan förpliktelse *får*, om det kan antas att handlingen *har* förstörts eller *kommit bort*, dödas på begäran av den som *har* förlorat handlingen. *Det samma gäller i fråga om aktiebrev och pantbrev, liksom beträffande intecknade fordringshandlingar* som är ställda till viss man.

Denna lag tillämpas inte på banksedlar. *Den tillämpas inte heller på obligationer eller förlagsbevis utom i fråga om*

1. *obligationer och förlagsbevis som har ställts till viss man eller till viss man eller order och som har utfärdats genom Värdepapperscentralen VPC Aktiebolags försorg, eller*

2. *obligationer med en löptid på högst ett år som har ställts till innehavaren och som utges av bankinstitut.*

¹ Senaste lydelse av 7 § 1946:878.

² Senaste lydelse 1970:1012.

Nuvarande lydelse

Regeringens förslag

6 §³

Har sökanden visat sannolika skäl, att handlingen för honom förstörts eller eljest förkommit, föreläggas rätten honom att å viss dag fullfölja ansökningen; och utfärde rätten offentlig stämning, som genom rättsens försorg kungöres i Post- och Inrikes Tidningar. Kungörelsen skall införas i tidningens första nummer för januari, april, juli eller oktober månad; och skall vid utsättande av dag för ansökningens fullföljande iakttagas, att minst ett och högst två år komma att förflyta mellan dagen för kungörandet och den dag, som utsättes för ärendets fullföljande.

Stämningen skall innehålla, jämte beskrivning av handlingen, att sannolika skäl visats för sökandens uppgift att den för honom förkommit, ävensom tillkännagivande att, om någon innehar handlingen eller vet att den finnes i behåll, han bör därom hos rätten göra anmälan sist å den för ärendets fullföljande utsatta dag.

Har stämningen icke blivit i rätt tid införd i Post- och Inrikes Tidningar och möter på grund därav hinder för ärendets företagande å den utsatta dagen, äge rätten utsätta ny dag för ansökningens fullföljande samt utfärda och kungöra offentlig stämning på

Har sökanden gjort sannolikt att handlingen har förstörts eller kommit bort, skall rätten utfärda en offentlig stämning, som genom rättsens försorg kungörs i Post- och Inrikes tidningar. Kungörelsen skall införas i tidningens första nummer för januari, april, juli eller oktober månad.

Stämningen skall innehålla en beskrivning av handlingen samt uppgift om att sökanden har gjort sannolikt att handlingen har förstörts eller kommit bort. I stämningen skall vidare den som kan inneha handlingen eller vet att den finns i behåll eller som i övrigt kan lämna upplysningar i ärendet uppmanas att anmäla detta till rätten senast en viss angiven dag. Denna dag skall bestämmas så att minst ett och högst två år kommer att förflyta från dagen för kungörandet. Sökanden skall underrättas om innehållet i stämningen.

³ Senaste lydelse 1977:685.

*Nuvarande lydelse**Regeringens förslag*

sätt förut sagts. Underrättelse härom skall meddelas sökanden.

8 §⁴

Innan fullföljd ansökning företages till avgörande, förelägge rätten sökanden att förebringa utredning, huruvida efter den offentliga stämningens utfärdande inträffat omständighet som kan tjäna till upplysning i saken, såsom att ränta eller vinstutdelning uppburits eller på grund av handlingen krav eller påminnelse skett hos gäldenären.

Finner rätten, vid prövning av ansökningen, någon omständighet ej hava förekommit, som utvisar, att handlingen finnes i behåll, eller giver skälig anledning till antagande att så är fallet, varde handlingen genom beslut av rätten dödad.

Beträffande pantbrev och intecknad fordringshandling skall beslutet tillika innehålla erinran, att det ej innebär dödande av inteckningen.

Sedan tiden för anmälan enligt 6 § andra stycket har gått ut, skall rätten avgöra ärendet. Finner rätten därvid att någon omständighet inte har förekommit som visar eller ger skälig anledning till antagande att handlingen finns i behåll, skall handlingen dödas genom beslut av rätten.

Beträffande pantbrev och intecknade fordringshandlingar skall beslutet innehålla en erinran om att beslutet inte innebär att inteckningen dödas.

*Regeringens förslag**Utskottets förslag*

12 a §

Vad som sägs i 1–11 §§ om dödande av en förkommen handling gäller i tillämpliga delar även när en handling ej har kunnat anträffas vid utmätning av fordringen eller rättigheten eller vid konkurs, om det kan antas att handlingen undanhålls. Ansökan om dödande görs i sådant fall av kronofogdemyndigheten eller konkursboet.

Vad som sägs i 1–6 och 8–11 §§ om dödande av en förkommen handling gäller i tillämpliga delar även när en handling ej har kunnat anträffas vid utmätning av fordringen eller rättigheten eller vid konkurs, om det kan antas att handlingen undanhålls. Ansökan om dödande görs i sådant fall av kronofogdemyndigheten eller konkursboet.

⁴ Senaste lydelse 1970:1012.

*Regeringens förslag**Utskottets förslag*

Om det anses behövt, skall tingsrätten som villkor för dödande föreskriva att utmätningssökanden eller konkursboet ställer säkerhet enligt vad som sägs i 2 kap. utsökningsbalken för den skada som rätt innehavare av handlingen kan lida. Föreligger enligt 2 kap. 27 § utsökningsbalken ej skyldighet att ställa säkerhet, skall tingsrätten i stället som villkor föreskriva att utmätningssökanden utfäster sig att ersätta en sådan skada. Säkerheten eller utfästelsen får ej återopas, om talan väcks senare än tre år från den dag då beslut om handlingens dödande vann laga kraft.

Ny handling skall ej utfärdas med anledning av dödande enligt denna paragraf.

Om ett överskott uppkommer vid utmätning, får det ej betalas ut till utmätningsgäldenären utan att den dödade handlingen företes eller att utmätningsgäldenären gör sannolikt att han ej har handlingen i behåll.

*Nuvarande lydelse**Regeringens förslag*13 §⁵

Hava tio år förflutit från det pantbrev eller annan inteckningshandling, om vilken det ej är känt var den finnes, blivit uppvisad för anteckning om innehav eller eljest företedd i inteckningsärende och vill den intecknade egendomens ägare äska att inteckningen, ehuru han ej kan förete handlingen, måtte dödas, göra ansökan därom, då fråga är om pantbrev, hos den rätt, under vilken fastigheten lyder eller i skeppets hemort eller i den ort, där skeppsbygget utföres, och eljest hos rätten i den ort, där vederbörande inskrivningsmyndighet är. Kan det antagas att pantbrev tillkommit på sådant sätt eller kommit ur ägarens hand under sådana omständigheter som utesluter giltig pantsättning, må ansökan göras utan hinder av att nyss angivna tid ej förflutit. Sedan ansökningen, där så ske kan, på sätt om

Är det inte känt var ett pantbrev eller någon annan inteckningshandling finns och har tio år förflutit från det att handlingen uppvisades för anteckning om innehav eller i övrigt företeddes i ett inteckningsärende, kan den intecknade egendomens ägare ansöka att inteckningen dödas trots att handlingen inte kan företes. Ansökan som avser ett pantbrev skall göras hos den rätt under vilken fastigheten lyder eller i skeppets hemort eller i den ort där skeppsbygget utförs. Ansökan som avser någon annan inteckningshandling skall göras hos rätten i den ort där vederbörande inskrivningsmyndighet finns. Kan det antas att ett pantbrev har tillkommit på sådant sätt eller har kommit ur ägarens hand under sådana omständigheter som utesluter giltig pantsättning, får ansökan om dödande av inteckningen göras

⁵ Senaste lydelse 1977:685.

Nuvarande lydelse

stämning i tvistemål är stadgat delgivits den senast antecknade innehavaren av handlingen, utfärde rätten offentlig stämning, som skall kungöras på sätt i 6 § sägs samt innehålla beskrivning av handlingen ävensom tillkännagivande att, om någon innehar handlingen eller har kännedom om att den finnes i behåll, han bör därom, vid äventyr att inteckningen eljest dödas, hos rätten göra anmälan sist å dag som för ärendets fullföljande utsättes. Sådan dag må ej sättas tidigare än sex månader efter kungörelsens införande i Post- och Inrikes Tidningar.

Fullföljes ej ansökningen å utsatt dag vare den förfallen.

Finner rätten, vid prövning av ansökningen, någon omständighet ej hava förekommit som utgör skälig anledning att låta inteckningen fortfarande gälla, förordne rätten att inteckningen må, på därom hos vederbörande inskrivningsmyndighet gjord ansökan, dödas utan handlingens företeende.

Rätten skall underrätta inskrivningsmyndigheten om ansökan som i första stycket sägs för anteckning i fastighetsboken eller annan inskrivningsbok varom fråga är. Vad nu sagts om ansökningen skall ock gälla rättens slutliga utslag i ärendet; dock

Regeringens förslag

även om den nyss angivna tiden ej har förflutit.

Den som senast har antecknats som innehavare av handlingen skall, om det kan ske, delges ansökningen i enlighet med vad som föreskrivs om delgivning av stämning i tvistemål. Rätten skall därefter utfärda en offentlig stämning, som skall kungöras på det sätt som anges i 6 §. Stämningen skall innehålla en beskrivning av handlingen. I stämningen skall vidare den som kan inneha handlingen eller vet att den finns i behåll eller som i övrigt kan lämna upplysningar i ärendet uppmanas att anmäla detta till rätten senast en viss angiven dag. Denna dag skall bestämmas så att minst sex månader kommer att förflyta från dagen för kungörandet. Sökanden skall underättas om innehållet i stämningen.

Sedan tiden för anmälan enligt andra stycket har gått ut, skall rätten avgöra ärendet. Finner rätten därvid att någon omständighet inte har förekommit som utgör skälig anledning att låta inteckningen fortfarande gälla, skall rätten förordna att inteckningen får dödas utan handlingens företeende efter ansökan om detta hos vederbörande inskrivningsmyndighet.

Rätten skall underrätta inskrivningsmyndigheten om en ansökan som har gjorts enligt första stycket och om rättens slutliga beslut i ärendet. Inskrivningsmyndigheten skall anteckna detta i fastighetsboken eller annan inskrivningsbok. Har ansök-

Nuvarande lydelse

må, då ansökningen avslagits, anteckning ej verkställas förrän utslaget vunnit laga kraft.

Regeringens förslag

ningen avslagits, skall anteckning om detta dock inte göras förrän beslutet har vunnit laga kraft.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. Har en ansökan om dödande gjorts före ikraftträdandet, tillämpas dock äldre bestämmelser.